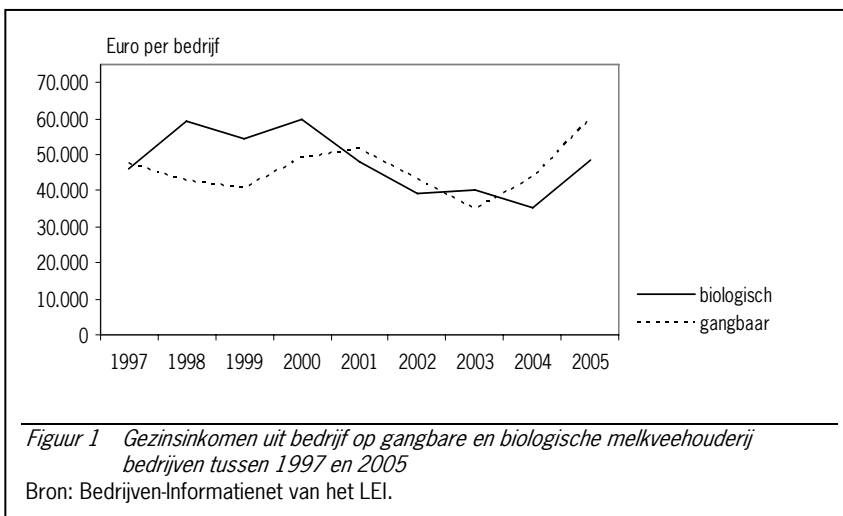

BIOLOGISCHE MELKVEEHOUDERIJ: INKOMEN GESTEGEN, WEL LAGER DAN GANGBAAR*Jakob Jager*

De biologische bedrijven zijn lange tijd in staat geweest om met minder melk een hoger inkomen te behalen dan hun gangbare collega's. Mede door de groeiende achterstand in bedrijfsomvang, waardoor prijsstijging van de vaste kosten minder goed wordt opgevangen, is die voorsprong omgebogen in een achterstand. In 2005 is het inkomensnadeel opgelopen tot ruim 11.000 euro per bedrijf. Ten opzichte van de voorafgaande jaren beweegt zich het inkomen op biologische bedrijven wel in een stijgende lijn (figuur 1). Bovendien ligt het inkomen per 100 kg melk nog wel boven het gangbare niveau. Het marktaandeel van de biologische zuivel is in 2005 gestegen tot 2,1%, waarbij de meeste biologische melk via de supermarkten bij de consument terechtkomt. De internationale vraag naar biologische melk trekt iets aan, waardoor wellicht een positieve invloed ontstaat op het inkomen. Daar staat tegenover dat de prijzenoorlog in de supermarkten de producentenprijzen negatief kan beïnvloeden en de binnenlandse groei van de afzet remt.

Melkprijsontwikkeling

De bio-toeslag voor 2006 is door Marktleider Ecomel in overleg met haar boerenvertegenwoordigers vastgesteld op 5,88 cent per kg voor Eko-melk en op 8,38 cent per kg voor biologisch-dynamische melk. Alle andere biomelkverwerkers volgen deze toeslagen, behalve Friesland Foods. Daar wordt 5,4 cent per kg aan toeslag betaald. Om de verhouding tussen zomer- en wintermelk te verbeteren, is besloten voor wintermelk meer en voor de zomermelk minder toeslag uit te betalen. In 2007 zal de toeslag in de zomer nog 4,5 cent bedragen terwijl deze in de winter oploopt tot 11,5 cent. Naast deze variabele toeslagen komt de gebruikelijke zomerheffing en wintertoeslag waardoor het verschil nog verder op kan lopen.

Structuurkenmerken

De biologische melkveehouderij in Nederland kenmerkt zich door qua oppervlakte vrij grote bedrijven met een lage veebezetting (tabel 1). Verder is het gemiddelde melkquotum op biologische bedrijven 30 tot 35% kleiner. De productie per ha en per dier is hierdoor lager dan op de gangbare bedrijven. De koeien gaan gemiddeld wel langer mee: het vervangingspercentage ligt op biologische bedrijven vijf procentpunten lager dan op gangbare bedrijven. Ook de ontwikkeling van de gemiddelde bedrijfsomvang (gemeten in hoeveelheid melkquotum) is afwijkend. In de biologische melkveehouderij is namelijk nauwelijks sprake van schaalvergroting. In 2005 is de bedrijfsomvang in quotum zelfs gedaald. Dit werd onder andere veroorzaakt doordat er een paar jaar niet voldoende biologische melk kon worden afgezet vanwege verminderde vraag. Eind 2005 waren er bijna 16.000 melkkoeien op biologisch gecertificeerde melkveehouderij bedrijven. De

meeste koeien bevinden zich in de provincies Gelderland, Friesland en Overijssel. Deze zijn samen goed voor bijna de helft van het aantal biologische koeien in Nederland. De grootste bedrijven zitten in Overijssel met gemiddeld 62 koeien; de kleinste in Noord-Holland met gemiddeld 48 koeien.

Tabel 1 *Vergelijking technische en economische kengetallen tussen gangbare en biologische melkveehouderijbedrijven, gemiddeld 2001-2004 en 2005*

	Biologisch		Gangbaar	
	gemiddeld 2001-04	2005(r)	gemiddeld 2001-04	2005(r)
Oppervlakte voedergras (ha)	44,4	45,7	37,4	40,3
Melkkoeien per bedrijf	54,6	52,9	62,2	65,4
Vervangingspercentage (%)	21,3	22,2	27,0	27,9
Melkquotum (kg)	331.700	326.200	474.900	510.100
Intensiteit (melkquotum/ha voedergras)	7.500	7.100	12.700	12.700
Melkproductie per koe (kg)	6.250	6.320	7.530	7.700
Fabrieksprijs melk per 100 kg	38,73	36,35	34,65	32,50
Gezinsinkomen uit bedrijf (euro)	40.600	48.500	43.200	60.000

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Ontwikkeling wachtlijsten

Biologische melkveehouders die willen beginnen of uitbreiden, worden op een wachtlijst gezet. Het feit dat er in de zomer meer melk wordt geproduceerd dan via het biologische kanaal kan worden afgezet en er daardoor een deel van die melk in het gangbare circuit terecht komt, heeft invloed op de wachtlijsten. Bij Friesland Foods is de wachtlijst het langst, bij Ecomel is op dit moment vrijwel geen sprake meer van een wachtlijst. Ook bij de biologische melkverwerkers Vecozuivel en Melkpool Eko Holland is weer plaats voor nieuwe veehouders. Sommige melkveehouders wachten liever nog met omschakelen totdat er weer ruimte is op de biologische markt. Andere zijn aan het overschakelen met hun krachtvoer. Dit duurt 6 maanden.

Meer weten:

Eko-Monitor-2005 Cijfers en trends, te downloaden op <http://www.biologica.nl>